

Vandalizmus v obci pokračuje

V čísle:

xx

strana k

Zo života našich škôl
strany kk

xx

strana k

xx

strana p

xx

strana h

Rady strany kk a informácie

Športové noviny
strana kk

Foto: Ing. Milan Tóth

Zdevastovaný panel na autobusovej zastávke v časti Všechnsvätých

Túto rubriku sme zaviedli v našich novinách preto, aby sme mohli lepšie informovať občanov o tom, čo ich najviac zaujíma. Všetko sa však dá zneužiť, aj táto rubrika. Je iste veľmi pohodlné dávať anonymné otázky. Niektorí však využijú svoju anonymitu na osobné útoky voči mojej osobe. Rozhodol som sa, že na osobné útoky anonymov nebudem odpovedať.

Kto navrhol projekt a následnú výstavbu autobusových zastávok v našej obci, konkrétne prístrešok na zastávke v Buziciach smerom do Košíc? V zimných mesiacoch je ochrana ľudí proti nepriazni počasia v tejto zastávke minimálna.

Zastávky SAD navrhoval Ing. arch. Drahovský. Prístrešok na zastávke v Buziciach je skutočne najmenší. Pôvodne bol navrhovaný na opačnej strane, t. j. pri križi a bol navrhnutý v dostatočnej kapacite. Okolo bývajúcich občanov však vznikli námietky proti tomuto umiestneniu. Zároveň bola vznesená požiadavka, aby bol prístrešok umiestnený na druhej (dnešnej) strane a aby nový prístrešok nezakrýval výhľad na križ. Výsledkom takéhoto riešenia bol kompromis v dnešnej podobe. Proti nepriazni počasia je prístrešok z dvoch strán severnej a východnej chránený vloženým plexisklom v stenách zastávky.

Prečo sa raz ročne nezverejňuje v obecných novinách celoročný rozpočet: koľko sa kde prerozdeľuje, kto to schvaľuje, ako sa to dá ovplyvniť. Ved' pokiaľ ide o peniaze, ľudí to zaujíma.

Rozpočet obce sa zverejňuje na úradnej tabuli 14 dní pred jeho schválením. Kvôli zvýšeniu informovanosti je rozpočet na rok 2005 zverejnený aj na webovej stránke obce www.valalikyx.ocu.sk. Na základe tohto podnetu budeme rozpočet obce zverejňovať aj v obecných novinách. Zverejníme schválený rozpočet na rok 2006. Návrh rozpočtu bude zverejnený na úradnej tabuli ako aj na internetovej stránke obce 14 dní pred jeho prerokovaním v Obecnom zastupiteľstve.

Ako sa využíva Dom smútku?

Na túto otázku som odpovedal v minulom čísle Valaličana. Keďže otázky zo strany občanov ohľadom využívania Domu smútku sa opakujú, navrhujem na najbližšom zasadnutí zastupiteľstva našej obce, aby obec Valaliky zverejnila v miestnej a následne aj v regionálnej tlači ponuku na prenájom objektu.

Dokedy budete zamestnávať a preferovať príbuzenské vzťahy a zamestnávať dôchodkyne, keď mladí a kvalifikovaní musia žiť zo sociálnej podpory?

Nezamestnal som nikoho zo svojich príbuzných. Vedúca školskej jedálne od 20. 08. 2005 je nová a je to absolventka hotelovej školy s plnou kvalifikáciou. Pokiaľ ide o zamestnávanie dôchodkýň som povinný rešpektovať Zákoník práce a postupovať v súlade s ním.

Prečo nie sú pri Zdravotnom stredisku stojany na bicykle?

Na tento podnet sme umiestnili pred Zdravotné stredisko stojany na bicykle.

Čo plánujete robiť s prehustenou

dopravou cez našu obec? Aj keď je tu povolená rýchlosť 40 km/h, nikto to nedodržiava najmä ráno a večer. Nebolo by dobré uvažovať o tzv. spomaľovačoch najmä pri škole a zastávkach SAD?

Veľmi ma mrzí, že vás neviem potešiť svojou odpoveďou. Tzv. spomaľovače nie je možné umiestniť na štátnych cestách iba na miestnych komunikáciách. Jediným legálnym spomaľovačom je znížená rýchlosť 40 km/h cez obec. Na iné obmedzenia intenzity dopravy cez obec podľa mojich vedomostí zatiaľ nie sú právne (zákonné) prostriedky. (Pozrite sa napríklad na cesty I a II triedy, koľko ich vedie cez obec, pričom intenzita dopravy na týchto cestách je neporovnateľne vyššia. Cez Valaliky vedie cesta III. triedy.) V lete v tomto roku bolo vykonané meranie intenzity dopravy aj na úseku Košice - Valaliky. Meranie vykonala Slovenská správa ciest, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii. Na základe získaných výsledkov je možné získať prípadné argumenty pre prijatie konkrétnych opatrení v doprave.

Neuvažuje Očú razantne vstúpiť do nášho futbalového diania? Už sme celkom na dne. Je to hanba pre obec s takou bo-

ciach) bufetová činnosť vypomáha pri jeho financovaní. Funkcionári futbalového oddielu boli pozvaní na zasadnutie obecného zastupiteľstva, aby sa vyjadrili ku slabým výsledkom "áčka". Podľa ich vyjadrenia je v mužstve nový stav - nový tréner i noví hráči. Mužstvo hrá v poli veľmi dobre, chýba však zakončenie akcií gólmi. Je to určitá "daň" za mladosť hráčov. Futbaloví odborníci tvrdia, že vybudovanie nového mužstva trvá 2 - 3 roky, kým sa dosiahnu želateľné výsledky. Určitým spôsobom sa pod zlé výsledky mužstva podpísali aj rozhodcovia, ktorí evidentne viackrát poškodili mužstvo Valalik na konci zápasu, dokonca v predĺžení. Zlé výkony a neobjektívnosť rozhodcov je známy a dlhodobý problém, množia sa sťažnosti mužstiev na výkony rozhodcov. Pevne verím, že zlepšia svoje výsledky.

Nedovolil by som si zjednodušovať a zužovať problém na boj o bufet. Práca futbalových funkcionárov je náročná a nedocenená. Svoje by asi vedeli povedať oni sami a najmä ich rodiny.

Kedy bude dobudovaná telocvičňa?

Výstavba telocvične pri ZŠ Valaliky pokračuje. Doposiaľ bolo preinvestovaných 15,6 mil. Sk. V tomto roku bude prein-

Foto: Ing. Milan Tóth

hatou futbalovou tradíciou. Nie je škoda tých 300 tis. Sk daňových poplatníkov, ktoré sa dávajú ročne na futbal? Výsledok je stále opačný, efekt žiadny. Tu vôbec nejde o futbal a jeho vývoj a kvalitu. Je to boj troch kohútov nefutbalových laikov o bufet, to vidí každý rozumný človek. Nie je už čas napraviť to a urobiť poriadok?

Problematiku valalického futbalu vysvetľuje pravidelná rubrika v obecných novinách. Obec podporuje z svojho rozpočtu činnosť futbalového klubu. Finančné nároky na činnosť klubu sú dnes veľmi vysoké. Z toho dôvodu (a je to bežné aj v iných ob-

vestovaných ešte 6,5 mil Sk. Tento náklad nám umožní ukončiť a uviesť do prevádzky tzv. malú (gymnastickú) telocvičňu a dobudovať sociálne zariadenia v objekte telocvične. Okrem toho budú za účelom uzavretia objektu zabudované všetky okná na "veľkej" telocvični a vykonaná dodávka a montáž tepelnej izolácie stropu včítane zakrytia podhľadu. Celkovo na dokončenie celého objektu je potrebné okrem uvedených prostriedkov preinvestovať ďalších cca 10 mil. Sk.

NA VAŠE OTÁZKY ODPOVEDAL STAROSTA OBCE ING. MILAN TÓTH.

Nový školský rok 2005/2006 sa začal

Začal september a s ním aj školský rok. Prišli nám povinnosti, ktoré budeme plniť celých desať mesiacov, niektorí radi, niektorí menej nadšene.

V tomto školskom roku nastúpilo do našej školy 528 žiakov, z toho 59 prváčikov a deväť z nich opakujú ten istý ročník. Je to malé číslo, ale dúfam, že na budúci školský rok bude tých, ktorým sa povinnosti nechce plniť, menej. Počas prázdnin škola prázdna nebola – podarilo sa nám komplexne zrekonštruovať WC chlapcov v pavilóne A a B /Obecný úrad prispel na výmenu okien za plastové/, urobiť aj nejaké malé úpravy, začali sme s úpravou školského ihriska /oplotenie sa dokončuje v týchto dňoch/. Dúfam, že bude slúžiť na prospech všetkým a každý, kto ihrisko navštíví, tak preto, aby sa tam zabavil hrou a nie vandalizmom. Naše finančné možnosti nesiahajú do takých

výšok, aby sme si mohli dovoliť opravovať nové veci. Radšej by sme ďalšie financie venovali na opravy ďalších prepotrebných vecí.

Okrem toho počas prázdnin prebiehal aj kurz na získanie počítačovej gramotnosti pre nezamestnaných našej obce, v týchto dňoch prebieha kurz ďalší pre ľudí nášho mikroregiónu. Dúfame, že budeme môcť uskutočňovať aj ďalšie.

Aj v tomto školskom roku na škole vyučujeme jazyky anglický, nemecký podľa záujmu, či už formou povinného alebo nepovinného vyučovania. Podarilo sa nám získať ďalšie počítače do počítačovej učebne, jedna slúži pre žiakov so 14 počítačmi a druhá momentálne pre kurz nezamestnaným. Chceli by sme v priebehu školského roka obnoviť činnosť školských dielní, preto touto cestou vás, rodičia, či iní priaznivci, ak máte možnosti nám byť nápomocní, uvítame vašu pomoc. Rozbieha sa postupne takisto aj krúžková činnosť – tak ako minulý rok prostredníctvom vzdelávacích poukazov. Ponúkame krúžky v rámci školského klubu detí / internetový, počítačový, turistický, špor-

tovej /, aj mimo neho športový, slovenského jazyka, matematiky, Strom života, futbalový, rozhlasový, strelecký, či čitateľský a iné. Ponuka je naozaj pestrá, žiaci si môžu vybrať.

Okrem toho pripravujeme aj internetovú stránku školy, aby sme mohli lepšie informovať vás a široké okolie o našej škole. Novinkou pre rodičov bude aj internetová žiacka knižka, ktorá im určite pomôže pri získavaní informácií o svojich deťoch. Pre tých rodičov, ktorí nemajú internet nablízku, pripravíme možnosť informácií aj v našich počítačových učebniach. Ale o tom podrobnejšie budeme informovať nabudúce. Určite na inom mieste sa dočítate aj o tom, že dostavba malej telocvične našej školy je nadosah. Tešíme sa na to asi všetci.

Veľa sme toho ešte nenapísali, ale všetko sa ani nedá. Mne už neostáva iné, len všetkým rodičom, žiakom, učiteľom popriať veľa trpezlivosti, dobrej nálady, zdravia a chuti do práce, aby sa nám školský rok vydaril podľa našich predstáv.

RNDr. Mária Tkáčová
riaditeľka ZŠ Valaliky

Zo života MŠ • Zo života MŠ • Zo života MŠ • Zo života MŠ • Zo života MŠ

Priority našej MŠ - kvalitná výchova a vzdelanie našich detí

Úlohou výchovy v materskej škole je vychovávať a vzdelávať deti od dvoch do šiestich rokov, teda až po vstup do základnej školy. Svoj význam má iba vtedy, keď z nej nie je iba "útulok" pre deti, kým sú rodičia v práci.

"Materská škola má dieťaťu zabezpečiť priestor a čas pre kvalitné a hodnotné prežitie detstva." K dosiahnutiu tohto cieľa volíme aj netradičné formy, prostriedky a metódy. Pri našej práci vychádzame zo záujmov detí a utvárame tým blízky vzťah ku škole vôbec.

Zamerali sme sa aj na výchovu a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného rómskeho prostredia, čo je pre tieto deti veľmi potrebné. Máme radosť, že práve tieto deti začali celkom slušne a s radosťou navštevovať našu MŠ. Teší nás ich postupný pokrok. Snažíme sa ich včleňovať do kolektívu bez rozdielu rasy, akceptovať sa navzájom, odstraňovať ich jazykové a rečové bariéry, utvárať hygienické návyky, pravidlá slušného správania, rozvíjať ich temperament. Toto je našim cieľom a snažíme sa to zvládnuť v príťažlivej atmosfére plnej radosti a pokoja.

Iveta Hegedúsová riaditeľka
MŠ Valaliky - Všešvätých

Škôlka v Buziciach je plná

Za posledné roky sme pri otvorení tohto školského roku zaznamenali najväčší záujem

rodičov o umiestnenie svojich detí v našej škôlke. Hoci nás tento záujem úprimne teší, má to aj svoje negatívne stránky. Kapacita škôlky nám nedovolila prijať deti, ktorí prišli rodičia prihlásiť neskoro, po naplnení všetkých voľných miest v škôlke. Týchto rodičov sme boli nútení poslať do materskej škôlky v časti Všešvätých. Hoci nás to vôbec neteší, prosíme rodičov o pochopenie. Nemôžeme prijať väčší počet detí než nám určujú platné predpisy. Predpisy ale nie sú v tomto prípade byrokratické a neopodstatnené, pretože zabezpečujú podmienky, ktoré sú hlavne v záujme bezpečnosti detí a zabezpečenia ich primeranej výchovy. Deti majú veľmi rozmanité povahy, niektoré sú tichšie, iné sú živšie, ubehané, niekedy až ťažšie zvládnuteľné. Ich maximálny počet v triede je preto obmedzený do takej miery, aby učiteľky mohli pedagogicky tieto deti zvládnuť a zabezpečiť "bezúrazkový" chod škôlky a venovať sa deťom aj individuálne. Naším cieľom je v prvom rade spríjemniť deťom odlúčenie od rodičov a pripraviť ich budúcu spoluprácu a učenie sa v základnej škole.

Abyste sme v budúcom roku predišli problémom s umiestňovaním detí do škôlky, žiadame rodičov, aby si prihlasovanie detí do škôlky nenechávali na poslednú chvíľu, ale urobili tak do konca marca. Čím skôr dieťa prihlásite, tým je väčšia šanca, že bude prijaté. A teraz stručne, čo máme v pláne uskutočniť v tomto školskom roku. V najbližších dňoch obecný úrad zabezpečí opravu oplotenia pri hlavnej ceste, aby deti

boli chránené pred nebezpečenstvom hlavnej cesty. Chceme urobiť úpravy školského dvora, namontovať nové drevené preliezky a urobiť jedno pieskovisko. Ako aj rodičia iste vedia, potrebné je zrenovovať aj chodníky v areáli škôlky, na ktorých sa betón už pomaly rozpadá. Hlavne v zime to sťažuje jeho udržiavanie bez snehu a ľadu.

V interiéri musíme vymeniť podlahy v kuchynke, jedálni aj v šatniach. Nevyhnutná je výmena dlaždíc a vyrovnanie povrchu v umývárni, ktorý je svojim sklonom potenciálnym nebezpečenstvom pre zapríčinenie úrazov detí. Pokiaľ budú financie postačovať, plánujeme aj vymeniť stoličky pre deti v jedálni. Z výukových aktivít pribudne v tomto roku počítačový krúžok pre deti v prípravke. Krúžok bude využívať učebňu a počítač v základnej škole, deti sa budú učiť s pedagógom zo základnej školy. Plánovaný začiatok je v mesiaci október. Pokračovať bude 1x týždenne aj angličtina tu sa nám v spolupráci s Centrom voľného času podarilo zabezpečiť výučbu kvalifikovaným angličtinárom za citeľne nižšiu cenu než minulý rok. Poplatok je iba 200 Sk za polrok. Ponúkli sme rodičom aj zabezpečenie plaveckého kurzu, máme však zatiaľ iba dvoch prihlásených... Opäť uskutočnime návštevu bábkového divadla a výchovný koncert hudobnej výchovy. A ako každý rok, aj v tomto roku oslovíme sponzorov s prosbou o finančnú alebo materiálnu pomoc. Zatiaľ nám niekto vždy podal pomocnú ruku....

Helena Štelciová
riaditeľka MŠ

Zo života ZUŠ • Zo života ZUŠ • Zo života ZUŠ

Základná umelecká škola Valaliky oznamuje všetkým občanom a priaznivcom umeleckého vzdelania, že prijíma žiakov aj dospelých do hudobného odboru na tieto hudobné nástroje: klavír, akordeón, spev, husle, zobcová flauta, gitara, ale predovšetkým do výtvarného, hereckého a tanečného odboru.

Blížšie informácie na telefónnych číslach: 7294788, 6999810.

Tešíme sa na vás a vopred ďakujeme za váš záujem.

Darina Gasziová, riaditeľka ZUŠ

Meranie emisií v Spalovni komunálneho odpadu

Tabuľka výsledných nameraných hodnôt:

ZNEČIŠŤUJÚCA LÁTKA	NAMERANÉ HODNOTY	EMISNÝ LIMIT PODĽA VYHLÁŠKY MŽP SR
	[ng/TEQ m ³]	[ng/TEQ m ³]
dioxíny a furány	0,01	0,1
	[mg/m ³]	[mg/m ³]
TZL	<MS	10
Ťažké kovy: kadmium, tálium	<MS	0,05
Ťažké kovy: ortuť	<MS	0,05
Ťažké kovy: antimon, arzén, olovo, chróm, kobalt, meď, mangán, nikel, vanad	<MS	0,5
CO	30	100
NOx	120	200
SO2	19	50
HCl	1,6	10
HF	0,5	2

Vysvetlivky: TZL tuhé znečisťujúce látky MS veľmi nízka až nemerateľná hodnota
Kompletná správa o diskontinuálnom meraní emisií je na sekretariáte obecného úradu, kde si ju môžete prezrieť počas stránkových dní.

V letných mesiacoch tohto roku sa uskutočnila firma EKO-TERM SERVIS s. r. o. na Spalovni komunálneho odpadu v prevádzke KOSIT, a.s., Košice Kokošov Bakša kontrolné meranie účinnosti inštalovaného zariadenia na čistenie spalin. Toto meranie potvrdilo vysokú účinnosť zariadenia s hlbokou rezervou pri všetkých sledovaných limitoch znečisťujúcich látok. Meranie uskutočnené v dňoch: 19., 25., 26. 7. 2005

Zdroj znečistenia ovzdušia: parný kotol

Miesto merania: potrubie vedúce do komína

Ako ešte ušetriť energiu za vykurovanie rodinného domu

Neustále zvyšujúce sa ceny zemného plynu nás nútia zamyslať sa nad opatreniami ako znížiť energetickú náročnosť rodinného domu. Po absolvovaní opatrení ako je výmena okien, zateplenie stien, zateplenie striech stropov sme určite ušetrili m³ plynu, ale čo ďalej?

Jedna rezerva v úspore je aj výmena zastaralého plynového kotla za nový úsporný kondenzačný kotol na zemný plyn. Princíp kondenzačných kotlov je známy už viac ako 100 rokov no využívať sa začal len nedávno súčasne so zvyšovaním cien zemného plynu. Je schopný ušetriť až 17% spotreby paliva oproti štandardným kotlom a až 33% paliva oproti zastaralým kotlom. Využíva nielen výhrevnosť paliva ako bežný kotol, ale dokáže využiť aj časť kondenzačného tepla pary, ktorá je obsiahnutá v spalinách a u bežných kotlov odchádza do komína. Teplota spalin za prerušovačom ťahu u bežných kotlov je 150 oC a u kondenzačných kotlov 50 oC. Rozdiel 100 °C kondenzačný kotol využije na ohrev topnej vody. Teplota spalin je veľmi nízka, preto kotol kondenzuje. Keď u bežných kotlov je účinnosť deklarovaná výrobcom 85 až 93%, u kondenzačného kotla je to až 106%. Kondenz vznikajúci počas prevádzky kotla je odvádzaný cez sifón do kanalizácie pretože má hodnotu PH na úrovni dažďovej vody. Navyše šetrí životné prostredie, keď hodnota NO a CO v spalinách už teraz vyhovuje prísny emisným limitom. Návrh investícií je 3 až 5 rokov. Blížšie odborné poradenstvo poskytnú: Imrich Ruščák servisný technik plynových spotrebičov na adrese Kostolná 40, Valaliky (t. č. 0905 526 966).

Zdravie a my

G. T. gynekologická ambulancia s. r. o.

G. T. gynekologická ambulancia s. r. o. je obchodná spoločnosť založená v roku 2004 za účelom poskytovania zdravotníckych služieb v oblasti gynekológie a pôrodnictva, detskej gynekológie. Spoločnosť sídli v Košiciach na Zbrojničnej ulici 8, kde aj prevádzkuje hlavnú gynekologickú ambulanciu. V rámci skvalitňovania služieb a približovania sa zdravotníckej starostlivosti bližšie k pacientom, G. T. gynekologická ambulancia s. r. o. zriadila v auguste 2005 vysunuté ambulantné pracovisko v obciach Seňa a Valaliky. V súčasnosti spoločnosť zamestnáva dve atestované lekárky. Garantom špičkovej odbornosti je MUDr. Gabriela Trembeczká s vyše 30 ročnou odbornou praxou nadobudnutou najmä vykonávaním gynekologickej starostlivosti v obvode Košice okolie. Druhým lekárom je MUDr. Miriam Mičková, ktorá hoci nedisponuje dlhoročnými lekáorskými skúsenosťami, je čerstvo doštudovaným odborníkom na pravom mieste. Prvoradým poslaním spoločnosti je poskytovať kvalitnú zdravotnícku starostlivosť v súlade s modernými lekáorskými metódami prostredníctvom čo najľudskejšieho prístupu.

V obci Valaliky sa o tom pacientky môžu presvedčiť každý štvrtok od 7.30 - 11.00 h, kedy v priestoroch miestneho zdravotníckeho strediska ordinuje MUDr. Trembeczká. V závislosti od vyťaženia ambulancie sa v budúcnosti plánuje tieto ordinácie rozšíriť o dva až tri dni. Od 1.10.2005 sa tiež predpokladá, že vo vysunutých pracoviskách začne ordinovať MUDr. Mičková. Čo sa týka ďalších plánov spoločnosti, tak G. T. gynekologická ambulancia s. r. o. chce od jesene zriadiť v priestoroch hlavnej gynekologickej ambulancie na Zbrojničnej ulici v Košiciach pracovisko komplexného antikoncepcného poradenstva. Viac informácií budú môcť pacienti už čoskoro nájsť na oficiálnej internetovej stránke spoločnosti www.gynekologicka.sk, ktorá je momentálne v prípravnej fáze, resp. na prípadné otázky zodpovedajú lekárky v čase ordinálnych hodín.

G. T. gynekologická ambulancia s. r. o. touto cestou oznamuje, že prijme do pracovného pomeru pre pracovisko Valaliky zdravotnú sestru. Vhodné kandidátky z Valalík a okolia sa o dané pracovné miesto môžu uchádzať v čase ordinálnych hodín na t. č. 055/6220669 resp. osobne v ambulancii v Košiciach alebo vo Valalikoch.

MUDr. Gabriela Trembeczká

Chyby pri liečbe antibiotikami u detí

Moderná veda poskytuje medicíne úžasné množstvo rôznych spôsobov liečenia. Lekári ich s dobrým úmyslom predpisujú na celom svete. Ale sme dosť opatrní pri používaní antibiotík? Jednou z chýb je, že antibiotikami liečime príznaky ochorenia. Preto máme sa v liečení horúčky antibiotikami, hoci horúčka je v zásade dobrým znakom. Mobilizuje náš imunitný systém na niekoľkých úrovniach a ani znižovať horúčku za každú cenu nie je opodstatnené.

Antibiotiká len redukovú hladinu infekcie. Ukončenie bitky si aj tak vyžaduje zapojenie imunitného systému. Keď dovolíme organizmu ísť do vojny jeho vlastnými prostriedkami, bez pomoci antibiotík, vyvinie to nielen pamäť špeciálnych protilátok na prítomnú a jej podobné infekcie, ale aj schopnosť efektívnejšie bojovať pri ďalšej výzve alebo infekčnom útoku.

Antibiotiká sú často ordinované na „silný“ kašeľ, zachrípnutie, zrýchlenú sedimentáciu erytrocytov, zvýšený počet leukocytov v krvnom obraze, asymptomatickú bakteriúriu, nález patogénneho mikroba vo výtere z hrdla a iné príznaky. V laickej verejnosti, ale aj medzi zdravotníkmi vládne dojem, že ak nedostane chorý antibiotiká, nie je, zvlášť pri akútnom ochorení s neprijemnými príznakmi, dobre liečený. To je samozrejme chybný postoj.

Antibiotikami liečime bakteriálnu infekciu a len tam, kde bez liečby antibiotikami možno očakávať vážne následky. Určite ich použijeme pri akútnom zápale mandlí, spôsobenom beta-hemolytickým streptokokom skupiny A. Tu je liekom voľby penicilín a liečba trvá 10 dní. Ďalším dôvodom pre liečbu antibiotikami je infekcia močových ciest. Antibiotiká nedávame pri laryngitíde, tracheitíde a vírusových infekciách sprevádzaných horúčkou, suchým kašľom, nádchou, bolesťou hlavy, svalov, kĺbov. Infekcie dýchacích ciest vyvoláva asi 200 vírusov a len asi 5 baktérií. Sú situácie, keď je antibiotikum ordinované pod tlakom rodičov: „Už tri dni má moje dieťa teplotu cez 38 st.C a Vy mu nedávate antibiotiká“. Niekedy je rýchlo predpísané antibiotikum náhradou za opätovné vyšetrenie dieťaťa a trepezlivý rozhovor s rodičmi. V Škandinávii bol zaujímavý prieskum medzi lekármi v prvomärej starostlivosti, ktorého výsledky možno zhrnúť takto: Ak je chorý v ordinácii praktického lekára s horúčkou a bolesťou hrdla menej ako 5 minút, odchádza s antibiotikom, ak je tam viac ako 10 minút, odchádza s paracetamolom a ak je tam viac ako 15 minút, odchádza bez receptu s doporučením aby kloktal šalviu, absolvoval putné kúry apod. Jedným z problémov v pediatrickej starostlivosti, ktorý budú riešiť naši nástupcovia, bude narastajúca rezistencia baktérií voči antibiotikám. K tomu prispieva aj príliš nízke dávkovanie, krátke alebo zbytočne dlhé podávanie antibiotika.

MUDr. Marianna Kudlová

Noví občania

Buzice:	Sebastián Tomeček Anton Doboš Martin Čulák
Bernátovce:	Patrik Žiška Sebastián Čornák
Všechsvätých:	Róbert Horváth Vanesa Gažiová
Košťany:	Gabriel Brestovič

Navždy nás opustili

†	Buzice:	Paulína Eliašová	†
†	Bernátovce:	Kristína Kravjanská	†
†	Všechsvätých:	Ladislav Sukenik	†
†	Košťany:	Paulína Bakšiová	†

Manželstvo uzavreli :

Veronika Hegedúšová, Valaliky - Buzice
Štefan Andrejčák, Valaliky - Buzice

Miroslava Papcunová, Valaliky - Buzice
Slavomír Slančík, Gyňov

Zuzana Jakabová, Valaliky - Bernátovce
Roman Šavel, Geča

Monika Rumanová, Valaliky - Všechsvätých
Štefan Brestovič, Kokšov Bakša

Andrea Žigová, Lemešany
Roman Žiga, Valaliky - Košťany

OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE

Obecný úrad ponúka na predaj vyradené nákladné motorové vozidlo AVIA 31 valník, ktoré je odhlásené bez ŠPZ. Prípadní záujemcovia sa môžu prihlásiť na obecnom úrade na t. č. 69 99 804.

Racionalizačné opatrenie v školstve - centrálna príprava jedál

V našej obci boli donedávna prevádzkované tri kuchyne v základnej škole, materskej škole a na obecnom úrade. Žiadna z uvedených kuchýň však nebola dostatočne využívaná. Preto Obecné zastupiteľstvo ešte začiatkom roka schválilo racionalizačné opatrenie vytvorenie jednej centrálnej kuchyne. Táto je vytvorená v kuchyni pri materskej škole v časti Všechsvätých, kde sú z hľadiska priestorového i z hľadiska technického vybavenia najlep-

šie podmienky. Táto centrálna kuchyňa začala svoju činnosť od 2.septembra 2005. Kuchyňa bola plynofikovaná a vybavená moderným technologickým zariadením konvektomatom. Toto zariadenie umožnilo zvýšiť kapacitu kuchyne a jedlá pripravované na tomto zariadení je v porovnaní s klasickou prípravou omnoho zdravšia. Prvé ohlasy na kvalitu podávaných jedál sú veľmi pozitívne a očakávame preto výrazný nárast stravníkov najmä v základnej škole. V súčasnosti sa pripravuje v tejto kuchyni cca 190 obedov a cca 100 doplnkových jedál (desiata, olovrant pre materské školy) denne, do základnej školy sa strava rozváža v špeciálnych prepravných nádobách termoportoch, ktoré zaručujú neporušenosť kvality jedál. V základnej škole je zriadená tzv. výdajná kuchyňa, kde boli namontované 2 ks tzv. teplých výdajných pul-

Ing. Milan Tóth, starosta obce

Dane a poplatky - oznam

Na úseku daní a poplatkov pracovníčky obecného úradu podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady vyberajú podľa daňových priznaní poplatky. Je to veľmi namáhavá a zodpovedná práca neustály a blízky kontakt s občanmi. Pri vymáhaní nedoplatkov musia pracovníčky vynaložiť veľké úsilie zistiť zamestnanie daňovníka, číslo účtu daňovníka, prípadne iným spôsobom vplývať na daňovníka, aby nedoplatok na daní a poplatky v stanovenom termíne zaplatil. Tým občanom, ktorí nespokojujú s obecným úradom sú nedoplatky vymáhané exekučným príkazom zrážkou zo mzdy a dôchodku. Žiadame občanov, ktorí ešte nezaplatili daň a poplatky, aby tak urobili do konca novembra 2005 v opačnom prípade sa bude postupovať podľa zákona 511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. **Oddelenie:** Dane a poplatky, t. č. 69 99 804 **Justína Palenčárová**

S košíkom cez hory

Tohtoročná hubárska sezóna dozaista potešila všetkých vášnivých hubárov. Potom ako počasie konečne ukázalo pre túto záľubu svoju krajšiu tvár a po televíznych správach o tom ako ktosi našiel v Skároši dubáka s priemerom klobúka cca 38 cm, si imaginárnu kľučku na dverách do skárošského lesa podávalo nespočetné množstvo ľudí. Vyzbrojení vedrami, košíkmi, väčšími i menšími každého hubára profesionála aj amatéra hnala zdolať kopce Slanských vrchov vidina minimálne vyrovať skárošský rekord, ak nie ho prekonať. Že sa nám v tom darilo svedčia aj fotografie, ktoré vznikli in medias res v Skároši. Skoré ranné vstávanie sa oplatilo Márii Lukáčovej a Anne Bačovej z Valalík, ktoré nám boli ochotné zapožovať pred fotoaparátom držiac v rukách "úlovky" hodné obdivu. Ďalší osud nájdených húb sice nepoznáme, ale či už skončili v hubovej praženici alebo sa vysušili a použijú do vianočnej kapustnice, určite v myslí ich nálezkýň vyvolajú príjemnú spomienku na miesto, na ktorom ich našli. Že sa o týchto miestach nahlas nehovori všetci vieme, a preto si každý to svoje musí nájsť sám. Tak veľa šťastia!

Ing. Jana Labanská

Foto: autorka

Kde bolo tam bolo, bol raz jeden Valalický jarmok!

"Pán Božko" sa nám postaral o nádherné slnečné počasie a tak sa jarmok mohol začať! Nuž veru nebolo to jarmok hocijaký, bol v poradi už 15-ty! Vysoká účasť prezrádzala čo to o záujme ľudí, nielen z Valalík ale i blízkeho či vzdialenejšieho okolia. Keby sme tak mohli vrátiť čas.. a vychutnať si to ešte raz. Valalický jarmok sa časom stáva pojmom, je to nie len o nakupovaní si darčiekov, o bláznení sa na všelijakých atrakciách.. je to predovšetkým kúsok histórie. Kúsok histórie nás Valalčanov.

Ako malý chlapec si pamätám keď ma brávali rodičia na Valalický jarmok, aký úžasný a jedinečný zážitok som si vždy odniesol, s kamarátmi sme behali kade tade, všetko sme chceli vidieť, vyskúšať.. bola to hotová paráda! Neskôr to bolo o čosi iné, už to nebolo o vyskúšaní a behaní za všetkým, už ma skôr zaujalo niečo iné.. čo tým bolo? Prezeral som si s úctou majstrov kováčov ktorí doslova čarovali pred očami, tety ktoré vedeli vyšívaf vyšívky ktoré človek nemá možnosť vidieť vyšívaf každý deň, uja ktorý vyrobil z kúska polienka priam umelecké dielo, či olejomalby ktoré človeka na pár sekúnd úplne uniesli kdesi ďaleko, vracajúc sa späť o niekoľko rokov.. Zakaždým človek vníma jarmok inými očami, nedá sa povedať, že je to stále to isté.. Valalický jarmok je miestom nie len oddychu, relaxu, či utužovania vzťahov.. Je to miesto, kde sa vieme nadýchnuť kúsku histórie našich praotcov a prababičiek. Program, ktorý bol pripravený pre všetkých, začal od skorého rána. Myslím, že nebolo vekovej kategórie ktorú by nevtiahol do deja. Väčšina ľudí sedela pred pódium, čo hovorí o tom, že sa ľudia skutočne zabávali a naozaj o to mali záujem. Vystúpilo mnoho ľudí, medzi iným ľudový zabávač "Jožko-Jožka", na ktorom vtípkoch a ich podaní sa nedokázal nik nezasmiať, mažoretky "Linzy" predvádzali svoje umenie, ktoré ako sme videli ovládali úplne perfektne. Naše Valalické ženské spevácke súbory pod vedením p. Bakšiovej a p. Papcunovej, pri ktorých si pospomínala nejedna babka, či deduško. Folklorný súbor "Zamutovcan", ktorý svojím výkonom priam burcoval ľudí k pohybu.. Či módna prehliadka z umeleckej dielne p. Klimekovej, kde si dámy isto prišli na svoje, veríme že na budúci rok bude niečo i z pánskej konfekcie. Či známa skupina "Kmeťo-Band" kde si určite prišli na svoje teenager-y, nie každému sa podarilo získať ich podpis. Alebo osobnosť slovenskej hudobnej scény Robo Kazík, známy z televíznych obrazoviek, ktorý skutočne ovládol divákov svojím spevom a svojimi príbehmi. Samozrejme nechýbala vytúžená "tombola" s 25 cenami, medzi inými domáce kino či horský bicykel.. a skvelou atmosférou pri jej odovzdávaní.

Tak takýto bol náš 15. Valalický jarmok. Verím, že v takejto a možno väčšej zostave sa tam stretne zase o rok, prezradím že už teraz sa pracuje na programe ešte lepšom, len teraz neviem či sa to vôbec dá.. určite áno! Nuž milí Valalčania, tešme sa o rok, máme sa na čo.

Miroslav Kvapil

XV. Valalický jarmok

Foto na dvojstrane: Dušan KMEC

Kultúrne okienko • Kultúrne okienko • Kultúrne okienko

Nové tituly v obecnej knižnici

Knižný fond v knižnici je pravidelne doplňovaný knižnými novinkami. Celkove bolo v III. štvrtroku zakúpených 42 zväzkov oddychovej, ale aj náročnej literatúry pre deti aj pre dospelých. Medzi zaujímavé patrí kniha Putá osudu - majstrovské dielo W. Trevera o láske, odvahe a melanchólíi, Manželky - od známej slovenskej autorky T. Keleovej - Vasilkovej, Nezábudková sonáta od autorky S. Montefiore, životopisný román Môj otec P. A. Renoir, Závisť od S. Brown, román Warena Adlera Vojna Roseovcov.

Zaujímavé sú aj knihy s detektívnou zápletkou ako napr. Smrť na lekárske predpis, Krutá spravodlivosť, Strážca zákona, Výkupné atď. Tieto, ale aj iné zaujímavé knihy si môžete vypožičať v Obecnej knižnici Valaliky, ktorá je otvorená v utorok a piatok od 14.00 do 19.00 hod. Tešíme sa na Vašu návštevu.

Zároveň upozorňujeme a vyzývame tých čitateľov, ktorí majú už dlhšiu dobu vypožičané knihy z knižnice / najmä knihy na doplnkové čítanie /, aby ich čím skôr vrátili nakoľko na tie knihy čakajú ďalší čitatelia.

Dakujeme za pochopenie.

Marta Bakšiová

Prišli sme sa mu pokloniť

Myšlienka už zosnulého pápeža Jána Pavla II. zjednotiť mladých celého sveta pretrvala aj po jeho smrti. Urobil cirkev jednotnejšou stretnutiami mladých so svojim pápežom.

Na XX. Svetové dni mládeže v nemeckom Kolíne nad Rýnom 15. až 21. augusta 2005 vybral tému, ktorá umožňuje všetkým z celého sveta prejsť v duchu cestou mudrcov z Východu, ktorých relikvie sa nachádzajú v Kolíne, a nájsť tak Kráľa celého sveta. Mottom svetových dní bol citát z Matúšovho Evanjelia: "Prišli sme sa mu pokloniť." Medzi miliónom ľudí zo všetkých kontinentov bolo aj vyše 2000 Slovákov, ktorí tu prišli ako pútnici alebo dobrovoľníci. Nesmeli chýbať ani mladí z valalickej farnosti a to 5 Volunterov (dobrovoľníkov) a ako pútnici tam bol náš pán kaplán P. Lazor a moja maličkosť. Keďže sme boli zaregistrovaní ako riadni účastníci, vyrazili sme na cestu už 10. augusta, lebo sme boli hosťami nemeckých diecéz. Ja som šiel so skupinou prihlásenou za KBS (Konferencia biskupov Slovenska). V tejto skupine som bol jediný z Košickej arcidiecézy a nikoho som tam nepoznal, no časom sme sa všetci spoznali a boli sme naozaj super partia.

Na druhý deň sme dorazili do farnosti Buttlar a Vacha, kde som dostal menší šok, lebo až vtedy som sa dozvedel, že budeme bývať po dvoch v nemeckých rodinách. Aké šťastie, že ovládam nemčinu. Dostal som sa do rodiny vo filiálnej dedine Wenigetauft, ktorá ležala presne na hranici medzi Západným a Východným Nemeckom. Ostali sme milo zaskočení ich pohostinnosťou. Cítili sme sa vskutku ako doma. Správali sa k nám tak pozorne, až nás to prekvapovalo, keďže sa vraví o Nemcoch, že sú dosť odmeraní. Opak bol však pravdou. Okrem luxusného bývania a ich skvelých tradičných jedál nás povodili po okolí. Urobili nám výlet do soľných baní 800 metrov pod zemou, kde sme zažili nezabudnuteľnú jazdu v kamiónoch po 4 km dlhých chodbách. Pozvali nás tiež na hrad Wartburg, ktorý je známy tým, že sa tam narodila sv. Alžbeta Durínska a ukrýval sa na ňom Martin Luther. Prvýkrát sme prišli do kontaktu s pútnikmi z cudzích krajín na dekanátnej sv. omši a neskôr v diecéze Fulda, známou vďaka ostatkom sv. Bonifáca, ktorý doniesol kresťanstvo do Nemecka. Tu sme už videli ľudí zo všetkých svetadielov. Pri lúčení sa s našimi hosťami nechýbali ani pevné objatia a zarosené oči. Tak pokračovala cesta bližšie k cieľu nášho putovania do Bonnu, mesta slovenských pútnikov. Skrze Božiu dobrotu pokračoval náš pobyt v určitom pohodlí, lebo opäť nás ubytovali nemecké rodiny.

Všetci registrovaní Slováci dostali rovnaké tričká so znakom Slovenskej republiky, čo bolo veľmi dobrým poznávacím znamením. Pri uvítacej bohoslužbe pred Bonnskou univerzitou vialo mnoho rôznych vlajok, ale náš zrak upúťali hlavne slovenské, ktorých vonkoncom nebolo málo. Po uliciach zneli mnohé slovenské pokriky

Gréckokatolícky biskup Milan Chautúr, arcibiskup Alojz Tkáč, pomocný banskobystrický biskup Tomáš Galis, kardinál Jozef Tomko a vojenský ordinár František Radek

napr.: "Héja héja heja Slovensko!" alebo "Ciki caki, ciki cak!" A typický pre našu skupinu: "Kia, kia Slovakia!" Všetci z nás sme boli hrdí na to, že pochádzame zo Slovenska a robili sme mu preto aj dobrú reklamu. Slováci mali aj vlastný kostol, kde sa pod vedením otcov biskupov Galisa a Chautura konali katechézy a slúžili sv. omše v slovenčine. Mali sme možnosť diskutovať aj s eurokomisárom p. Fígelom, ktorý všetkých povzbudzoval, aby sme si vážili slobodu, vďaka ktorej sa môžeme dostať za hranice, čo on a jeho generácia nemohli za komunistického režimu.

Prišli aj vojaci na čele so svojim vojenským ordinárom biskupom Rábekom. Potešilo ma, keď poslednú sv. omšu celebraval náš otec arcibiskup Tkáč. No našiel nás tam, po dlhom hľadaní, aj jeho eminencia kardinál Tomko. Bol som nadšený, že som tu postretával známych z misijných prázdnin, ktorých som už dlho nevidel a museli sme ísť do Nemecka, aby sme sa mohli stretnúť. Prekvapili ma aj kamaráti, či profesori, ktorých som tu vôbec nečakal. Našli sme sa všetci "valalickí" súrodenci Jakabovci, V. Hudy a aj náš pán kaplán.

Okrem duchovného programu bol i kultúrny. Navštívili sme Kunstmuzeum s moder-

ným umením. Videli sme obraz, ktorý bol namalovaný celý načerveno alebo iné pripomínajúce diela našich škôlkarov. Mal som možnosť vidieť i Van Goghove maľby a mnohé zaujímavé výtvy. Každý výletník si tu prišiel na svoje. Zavítali sme do Düsseldorfu, aj do Kolínského Dómu k relikviám Troch mudrcov. Avšak najradšej som sa vracal do talianskeho kostola, v ktorom bola nepretržite vylodená sviatosť oltárna a tak som napíňal motto stretnutia pokloniť sa mu. Niektorí šťastlivci mali možnosť na vlastné oči uvidieť Sv. otca Benedikta XXVI., keď prichádzal loďou alebo v papamobile do Kolínskej katedrály.

Rozlúčili sme sa s našimi hosťami a pomaly sme sa pobrali na Marienfeld, na miesto vigílie. Prevažná väčšina Slovákov mala miesta v sektore priamo pred tribúnou. Pri príchode Sv. otca bolo počuť skandovanie a zodvihlo sa nespočetné množstvo zástav z krajín celého sveta. Predtým nenápadná lúka hostila v tej chvíli hlavu katolíckej cirkvi a milión ľudí z rôznych kútov zeme. V noci zažiarilo pole plameňmi sviečok a vzduch oťažel pod tlakom modlitieb. Po adorácii a požehnaní sme sa uložili do spacákov a dúfali sme, že tie tmavé mračná nad nami sú iba kvôli výzdobe. Po rannom prebudení do hmly sme sa posilnili raňajkami a pripravili na slávnostnú sv. omšu. Presne pred nami sa ukázal Sv. otec na papamobile. Počas bohoslužby sme pochopili, že ľudia všetkých národov, rás, kultúr a jazykov tvoria jednu Kristovu i našu Cirkev.

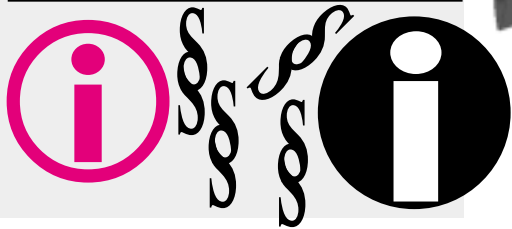
S pápežským požehnaním sme sa vracali domov plný dojemov a duchovnej sily. Počas celého pobytu sme pociťovali modlitby blízkych, ktoré nás všade sprevádzali. Tak ako ste vy mysleli na nás, tak i my sme tam mysleli v modlitbách na vás.

Mnohí sa pohrávajú s myšlienkou, či sa dostanú na ďalšie Svetové stretnutie mládeže, ktoré sa uskutoční o 3 roky na ďalekom kontinente Austrálii v Sydney. **Pavol Kacvinský**

Zľava: Pavol Kacvinský a Mgr. Peter Lazor

PRÁVNE RADY A INFORMÁCIE

Domáce kompostovanie pokračovanie

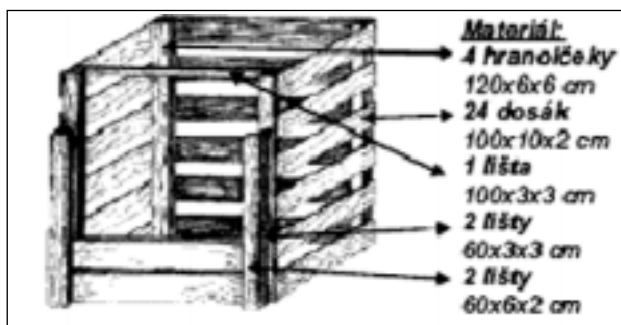
V minulom čísle ste si mohli prečítať niekoľko všeobecných informácií týkajúcich sa kompostovania. V tomto čísle vám chcem poskytnúť niekoľko rád o tom AKO A KDE SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVIŠKO. Kompost si môžete založiť na hociktorom mieste v záhrade. Základnou formou je kompostovanie v hrobli /kope/. Základ hrobľa tvorí " mriežka " z nie veľmi hrubých konárov". Potom stačí materiál vhodne upraviť / podrvíť, posekať, zvlhčiť/, navrstviť mnohorakú zmes najrozličnejšieho materiálu vhodného na kompostovanie, dobre premiešať a prikryť geotextíliou, ktorá zabezpečuje, aby sa kompost nevysušoval ani príliš nezamokroval. Táto forma kompostovania je vhodná tam, kde je dostatok priestoru.

Druhým spôsobom kompostovania je kompostovanie v zásobníkoch. Tie môžu byť z rôznych materiálov / drevo, plast, pletivo, kov, betón, kameň alebo ich kombinácie. Kompostovací zásobník si každý šikovnejší chlap postaví i sám z odpadového materiálu, ktorý doma iba zavádza / drevené palety, starý sud, zvyšné hranoly a orezané konáre stromov/. Pri kompostovaní je vhodné dodržať niektoré zásady a odporúčania:

- je vhodné zabezpečiť kontakt zo zemou, aby bol možný prístup pôdnych organizmov,
- donášková vzdialenosť by nemala byť veľká,
- okolo kompostoviska by mal byť dostatočný priestor na manipuláciu s náradím,
- kompostovisko je vhodné umiestniť do polotieňa a prikryť ho geotextíliou.

Tip na stavbu:

Zásobník s prednou vyberateľnou stenou

Kompostovanie v hrobli

Foto: Štefánia DIABOLKOVÁ

Postup práce: Najprv zašpicatíme stĺpy (4 hranolčeky). Na dva, ktoré budú tvoriť prednú stenu pribijeme lišty tak, aby tvorili drážku pre dosky, ktoré sa do nej budú zakladať. Ak to máme spravené postupne pribijame dosky na bočné steny a to tak, aby medzi jednotlivými doskami zostávala 5 cm medzera. Tá bude slúžiť na vetranie kompostovaného materiálu. Nasleduje zadná stena a lišta na prednú stenu, ktorá udržiava správny rozstupbočných stien. Položíme zhotovené kompostovisko na miesto a jemne ho zatlačíme alebo zatlačíme do zeme. Prednú stenu budú tvoriť samostatne vyberateľné dosky, ktoré od seba oddelíme tak, že do každej (až na poslednú najvrchnejšiu) z vrchu pribijeme klince tak, aby vyčnievali 5 cm.

Štefánia Diabolková

Mikroregión Hornád má ďalších odborníkov pre prípravu projektov

Vidiecky parlament za finančnej pomoci Európskej únie prostredníctvom PHARE zorganizoval pre vidieckych aktivistov školenie, ktorého témou bolo "Vzdelávanie komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti". Tieto projekty budú pripravované pre obce nášho mikroregiónu tak, aby získali finančné prostriedky na podporu zamestnanosti a zamestnateľnosti ohrozených skupín nezamestnaných (t. z. dlhodobo nezamestnaní do 25 a nad 45 rokov, ženy po materskej dovolenke, nezamestnaní s nízkym stupňom vzdelania...). Z počtu prihlásených z východného Slovenska, komisia vo výberovom konaní zaradila do kurzu 24 účastníkov podľa ich doterajších aktivít v rôznych projektoch doteraz realizovaných v obciach.

Vzdelávacie aktivity projektu boli rozdelené do troch modulov: komunitný rozvoj,

- projektovanie a predprojektový cyklus,
- komunikačné schopnosti a zručnosti.

Školenia prebiehali v Herľanoch a v Spišskej Soboti. Účastníci školenia vysoko ocenili vhodne zvolené témy modulov, trénerov, ktorí výborne zvládli svoje témy a aj výber miest a školení. Po treťom module absolvovali účastníci dvojdnovú exkurziu a spoločné konzultácie v Turni nad Bodvou, kde navštívili rímsku osadu a dielne v ktorých miestni Rómovia vyrábajú košíky z prútia a iné zaujímavé výrobky. Potom nasledovali individuálne konzultácie a príprava záverečných projektov. Po vyhodnotení boli úspešným absolventom odovzdané osvedčenia o absolvovaní kurzu na záverečnom ceremonálii dňa 2. augusta 2005.

Z nášho mikroregiónu úspešne ukončili kurz a osvedčenie získali: Ing. Jaroslav Bubniak (OZ Abovská osa, riaditeľ) a Ing. Paulína Urdová (Partnerstvo sociálnej inklúzie, komunikačný konzultant pre mikroregión Hornád). Vladimír Balaščík (Trstené pri Hornáde, zástupca starostu) v záverečnom hodnotení nedosiahol potrebný počet bodov a osvedčenie nezískal. Informácie pre záujemcov o prípravu projektov (obecné úrady, občianske združenia, ale aj iné skupiny občanov): Ing. Paulína Urdová, 0902 227 258, urdovapa@zoznam.sk, Ing. Jaroslav Bubniak, 0905 346 717, projekty@citycom.sk.

Ing. Paulína Urdová

PROBLÉM JE VÁŽNY!

Málokto si uvedomuje, že parazity psov a mačiek sú prenosné na človeka. Liečba ochorenia človeka, spôsobených týmito parazitmi, je zložitá a zdĺhavá. Medzi najčastejšie parazity psov a mačiek, ktoré sú prenosné na človeka patria škrkavky a pásomnice.

Škrkavkami sa šteniatka môžu nakaziť už v maternici, mačiatka sa rodia bez parazitov a nakazia sa až pitím mlieka od matky. Staršie zvieratá sa môžu nakaziť kedykoľvek. Jedna dospelá škrkavka vylučuje denne až 200 000 vajíčok, ktoré sa trusom dostávajú do vonkajšieho prostredia a a zamorujú pôdu a vodu aj na niekoľko rokov. K nakazeniu človeka dochádza po prehltnutí infekčných vajíčok. V praxi je to napríklad pojedanie piesku a hliny a olizovanie kameňov, ktoré je časté u detí do 4 rokov. Ďalšie spôsoby nakazenia sú napríklad, olizovanie rúk a predmetov znečistených hlinou, konzumácia potravy neumytými rukami alebo konzumácia neumytého ovocia a zeleniny. Infekcia sa nevyhýba ani fajčiarom, ktorí si málokedy umyjú ruky pred tým, ako si zapália. Z uvedeného vyplýva, že človek sa môže nakaziť kedykoľvek a kedykoľvek a vôbec nemusí byť chovateľom domáceho zvierat! Z vajíčok škrkaviek sa v čreve človeka vyliahnu larvy, ktoré sa prevŕtajú cez črevnú stenu do ciev.

Pokračovanie na strane 10.

Dokončenie zo strany 9.

Cievami sa dostanú najprv do pečene a odtiaľ prakticky do celého tela, kde poškodzujú orgány mechanickým dráždením. Najčastejší výskyt lariiev je v pľúcach, mozgu, oku a svaloch, kde zostávajú životaschopné a pohyblivé aj niekoľko rokov. Ochorenie sa prejavuje zvracaním, hnačkami, nechutenstvom, bolesťami brucha, teplotami, občasným kašľom, únavou, kožnými vyrážkami alebo aj bolestivosťou kĺbov, pričom príznaky závisia od toho, ktorý orgán je najviac postihnutý. Príznaky môžu trvať niekoľko dní, týždňov i rokov. Veľmi často sa spomínané príznaky pripisujú iným chorobám, ako chrípka, letné hnačky, a.i.

Závažnosť ochorenia závisí od počtu prehltnutých vajčiek a od stavu imunitného systému postihnutého jedinca. Väčšina nakazených nemá vážnejšie problémy a o svojej infekcii sa dozvedia náhodou pri inom vyšetrení. Ochorenie sa stanovuje na základe vyšetrenia krvi. Lekár predpíše príslušné lieky. Ale aj po preliečení je možná opakovaná nákaza.

Pásomnice sú ďalšou významnou skupinou parazitov, ktoré parazitujú tak u psov a mačiek ako aj u človeka. Zvíra sa nakazí olizovaním srsti a náhodným prehltnutím bích, ktoré sú nositeľmi lariiev pásomnic. Práve kontaktom so srstou zablšeného zvieraťa a následným prenosom lariiev neumytými rukami do úst, sa môže nakaziť aj človek. Z larvy sa v čreve človeka vyvinie dospelá pásomnica, ktorá produkuje vajčička. Nákaza môže prebiehať bezproblémovo, alebo s bolesťami, až kŕčmi, zvracaním a hnačkami. Po stanovení diagnózy je liečba bezproblémová. Jedna z pásomnic *Echinococcus* spp. je ale zvlášť nebezpečná. Prenášajú ju psy, mačky, lišky a vlci, a v posledných rokoch sa zaznamenal zvýšený výskyt hlavne u voľne žijúcich prenášačov. Po náhodnom prehltnutí vajčička zo zamoreného prostredia, vďaka neumytým rukám, sa v čreve človeka vyvinie larva. Larva prenikne črevnou stenou a putuje v tele pokiaľ sa neusídli, najčastejšie v pečeni, pľúcach, ale aj v mozgu a prakticky kdekoľvek. V mieste usídlenia larva pomaly rastie, vytvára cystu a spôsobuje problémy pripomínajúce rast nádoru. Úspech liečby závisí od toho, kde sa larva cysta nachádza, ktorý orgán poškodzuje a nakoľko ja možné jej chirurgické odstránenie. Keďže sa dlhé roky zabúdalo na choroby ľudí spôsobené parazitmi psov a mačiek, nie sú na Slovensku dostupné zodpovedajúce štatistiky. Vypomôžeme si zahraničnými štúdiami. Rakúske štúdie uvádzajú, že škrkavkami je v bežnej populácii nakazený každý 30 človek, u ľudí prichádzajúcich do styku so zvieratami denne, každý tretí. Britské štúdie pripisujú larválnej toxokaróze (škrkavka psov a mačiek) ročne 50 200 prípadov oslepnutia, 30 000 prípadov astmy a 12 000 15 000 prípadov epilepsie.

Výskyt uvedených parazitov, prevažne škrkaviek, je u šteniat a mačiat prakticky 100%. V neskoršom veku vplyvom prostredia, hygieny chovu a preventívnych opatrení je percento zamorenia rôzne. Asi 10 30% psov a mačiek vylučuje vajčička parazitov. U psov s nízkou hygienou chovu je to až 40 50%. Prostredie (pôda a povrchová voda) je zamorené do tej miery, do akej majú neodčervení psy a mačky možnosť znečisťovať ho svojimi výkalmi. Vo Valalikoch oficiálne žije približne 400 psov, ktorí za jeden deň vyprodukujú asi 55 kg trusu. Pri optimistickom predpoklade zamorenia 25%, obsahuje vajčička parazitov necelých 14 kg trusu, z toho polovica, čiže 7 kg obsahuje vajčička škrkaviek. Jeden 1g trusu obsahuje priemerne 10 000 vajčičok škrkaviek. Denne týchto "pár" neodčervaných psíkov zamorí prostredie Valalík 70 000 000 vajčičkami škrkaviek, ktoré budú roky prežívať a čakať na svoju obeť. **Koľko je ale v skutočnosti vo Valalikoch psov? Koľko je tu mačiek? Koľko chovateľov svoje zvieratá pravidelne odčervuje? Aké je vlastne každodenné zamorenie obce?**

RIEŠENIE JE JEDNODUCHÉ!

Pravidelne odčervujte svojho

štvormohého člena domácnosti!

Chráňte tým nielen jeho pred rôznymi chorobami ale aj, a možno že predovšetkým, seba a svojich blízkych. Váš veterinárny lekár Vám ochotne poradí niektorý z vhodných prípravkov. Okrem pravidelného odčervovania sa odporúča zbieranie a zneškodňovanie trusu, zakrývanie detských pieskovísk, pravidelné odblšovanie psov a mačiek a samozrejme dodržiavanie základných pravidiel hygieny.

Riešenie je naozaj jednoduché a účinne chráni Vás a Vaše deti.

MVDr., Mgr. Jaroslava Kužmová

Stavebné odpady vzrastajúci problém.

Ako si určite každý z vás všimol, v našej obci sa pracuje, pracuje a pracuje. Skoro každý tretí dom má nové plastové okná, strechu, nový vzhľad, zateplenie alebo sa pracuje vo vnútri, a to nespomínam novostavby alebo rozsiahlejšie rekonštrukcie. Okrem prínosov má však každé takéto "stavebné dielo" aj niekoľko problémov. Snáď najväčším problémom je, kam so vzniknutým stavebným odpadom.

Obec aj v tejto oblasti ponúka občanom pomoc. Každá domácnosť, ktorá platí pop-

latky za vývoz tuhého domového odpadu, má na vývoz drobného stavebného odpadu nárok raz za 10 rokov zadarmo. Ak si občan neplatí poplatky, nemá na túto službu nárok. Ak je stavebného odpadu viac, aj tu vie obecný úrad pomôcť. Zabezpečuje vývoz stavebného odpadu za poplatok. Preprava stojí 18.- Sk za 1 km a 210.- Sk za 1 tonu vyvezeného odpadu.

Veľmi potrebné je povedať si, aký drobný stavebný odpad môžeme do kontajnera dať:

- suť z likvidácie starej omlietky,
- likvidované obklady alebo dlažby,
- úlomky tehál, kvádrov,
- úlomky muriva / nie veľké kusy/,
- úlomky škridle.

Do kontajnera nepatrí výkopová zemina, drevo, slama, papier, textil, plasty. Stavebný odpad vyvážame na riadenú skládku stavebného odpadu v Košiciach Krásna pri Hornáde. Na tejto skládke sa tento odpad separuje podľa druhu odpadu, delí na vhodnú tvarovosť a následne sa drví na drviacej linke. Výstupný produkt sa používa v praxi ako podsypový, zásypový alebo stabilizačný materiál pri zemných stavebných prácach.

Základný zmysel celej recyklácie spočíva v znižovaní zataženia životného prostredia obmedzovaním množstva skládkovaného materiálu a produkcia kvalitných recyklátov, ktoré nahrádzajú prírodné suroviny. Uprednostňujeme recykláciu a nevyvážame suť za obec.

Štefánia Diabolková

Sociálny pracovník obce

Vďaka projektu "Zvyšujeme šance znevýhodnených skupín obyvateľstva spoluprácou obcí a neziskových organizácií", ktorého partnerom je RVC (Regionálne vzdelávacie centrum) Košice som získala zamestnanie na tunajšom OcÚ Valaliky ako sociálna pracovníčka. Úlohou mojej práce bude poskytovať poradenstvo a zabezpečovať konkrétne služby pre obyvateľov, ktorí sa nachádzajú v hmotnej a sociálnej núdzi a potrebujú pomoc.

Predovšetkým ide o starších osamelých ľudí s oslabeným zdravím, osoby so zdravotným postihnutím, rodiny, ktoré sa starajú o svojho dlhodobého chorého člena, ale aj o rodiny, ktoré nezvládajú starostlivosť o svoje deti. Dúfam, že svojou prácou prispem k lepšiemu životu v našej obci a ku zlepšeniu sociálnej situácie znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Oddelenie: Sociálne veci (1. posch.), t. č. 69 99 804.

Kvetoslava Bakšiová

Valaličan - obecné noviny
Vychádzajú štvrťročne. Registrované OÚ
číslo: OÚ 1/1995 Dr.Čid
Vydáva: Obecný úrad Valaliky
Grafická úprava a sadzba: Ing. Miroslav DANKO
Tlač: EMILENA tlačiareň, Čermefská 3, Košice
Náklad: 500 ks

Chcete sa dozvedieť viac o aktuálnom dianí v obci?

Chcete sa aj vy aktívne podieľať na jej zvelaďovaní?

- novinky
- kultúra
- šport
- diskusia
- zábava

To všetko v obecných novinách **VALALIČAN**

STÁLE za NEZMENENÚ CENU

Futbal

Pohár starostu obce

Pohár starostu obce sa uskutočnil dňa 17. júna 2005. Tradične o pohár bojovali 4 mužstvá z častí Buzice, Bernátovce, Všechnsvätých a Košťany. Prvé zápasy medzi sebou zohrali Bernátovce proti Všechnsvätým s výsledkom 3:4 a Buzice proti Košťanom 3:0. O tretej a štvrtej pričke v zápasoch rozhodli pokutové kopy, nakoľko výsledok na jeho konci bol nerozhodný 2:2. Viac šťastia malo mužstvo z častí Bernátovce, ktoré prekonalo brankára v pomere 5:2. Jednoznačne svoje prvenstvo potvrdili Buzice stavom 4:1 proti Všechnsvätým. Najlepším strelcom turnaja sa stal Jozef Szilagyí, ktorý prekonal brankára spolu trikrát.

Jana Labanská

Foto: Jozef Rikk

Vážení futbaloví fanúšikovia,

začal sa ročník 2005-2006 na začiatku ktorého sme očakávali, že naši futbalisti v ňom predvedú lepšie výsledky ako v minulom ročníku. Hneď v úvode po prvých prehrách aj na domácej pôde nám bolo jasné, že to nebude také ľahké. Prvý zápas, ktorý odohrali naši muži I. trieda skupiny A proti mužstvu Čečejovec, sa uskutočnil v deň Valalického jarmoku. To bola naša prvá prehra. Remíza 2:2 v Mokrancoch nám dávala nádej, že prvý prehratý zápas doma bolo iba prvotné zaváhanie našich chlapcov. Gradovanie zápasu na očakávanú výhru s Bidovcami sa však nekonalo, naše mužstvo bolo opäť porazené. V ďalšom zápase Valaliky:Ruskov nás rozhodca poškodil tým, že odpískal pokutový kop, ktorý bol premenený a tým dostal súpera do vedenia. Nebyť tohto rozhodnutia, zápas mohol patriť nám. Otvorili sme hru, čo sa nám vyplatilo a aspoň sme vyrovnali skóre. Po našom výbornom výkone s Ruskovom sme si opäť začali veriť, že šťastie sa konečne prikloní aj na našu stranu, ale prehratý zápas v Rozhanovciach nás úplne zlomil, hlavne kvôli pískaniu hlavného rozhodcu, ktoré bolo proti nám. V tejto sezóne sa nám 11-tka asi stala osudnou, preto-

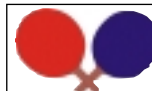
že v zápase so Sady Byster sme opäť prehrali v záverečných minútach iba vďaka nej. Posledný doterajší zápas s Trsteným pri Hornáde nám zase nevyšiel podľa našich predstáv a prehrali sme 0:1. Veľmi zlé doterajšie umiestnenie v tabuľke nás núti vyzvať všetkých futbalových priaznivcov, ktorí môžu svojimi skúsenosťami pomôcť nášmu mužstvu, aby neváhali prísť na tréningy a byť tak oporou nielen trénerom, ale hlavne samotným hráčom.

V novom ročníku 2005-2006 nastúpili dorastenci do hry pod vedením nového trénera Jozefa Takáča, čo prinieslo pozitívne výsledky vo forme niekoľkých víťazstiev. Touto cestou chceme pochváliť hlavne výborných hráčov, a to Štefana Horvátha, Pavla Horvátha a Tomáša Saxu. Žiaci ostali aj v tomto ročníku v nezmenenej trénerskej dvojici: Peter Kysel' a Dušan Hudy. Keďže trénujú našich malých nezbedníkov, prajem im veľa trpezlivosti pri práci s nimi a verím, že v budúcnosti sa aj tu dostavia očakávané výsledky. Aj keď prvá štvrtina sezóny nebola podľa našich predstáv, verím, že záver sezóny nás vynesie na vyššie umiestnenie v tabuľke.

Jozef Rikk

7. kolo: muži skupina A: Perín - Geča 3:2, Sokolany - Svinica 6:0, Seňa - AC Jasov 3:2, Valaliky - Trstené p/H 0:1, Čečejovec - Rozhanovce 0:0, Mokrance - Ruskov 1:6, Bidovce - Ml. Sady-Byster 2:1

1. Sokolany	7	5	1	1	23:6	16
2. Ruskov	7	5	1	1	20:9	16
3. Perín	7	5	0	2	25:16	15
4. Bidovce	7	4	1	2	14:13	13
5. AC Jasov	7	4	0	3	17:11	12
6. Seňa	7	4	0	3	15:14	12
7. Trstené	7	4	0	3	10:12	12
8. Čečejovec	7	3	2	2	12:9	11
9. Sady-Byster	7	3	1	3	10:13	10
10. Geča	7	3	0	4	15:15	9
11. Rozhanovce	7	2	1	3	10:22	7
12. Svinica	7	2	0	5	12:21	6
13. Valaliky	7	0	2	5	7:15	2
14. Mokrance	7	0	1	6	7:21	1

Stolný tenis

Znovu naplno

Stolnotenisové prázdniny utiekli veľmi rýchlo. Trvali len jeden mesiac. 1. augusta sme naplno začali s prípravou na novú sezónu. Denne dvojfázový tréning od pondelka do piatku. Deti boli hladné po hre. Trénovali s chuťou a zodpovedne. Prvé dni boli poznačené únavou, ale to ich neodradilo. Po dvoch týždňoch tréningu sme vyrazili do sveta. Program satelitný turnaj v poradí Ceglíg Maďarsko, Topolčany Slovensko, Hluk Česko. Bola to vynikajúca príležitosť na otestovanie svojej výkonnosti v súbojoch s reprezentantmi rôznych krajín. Na druhej strane stola stáli Maďari, Rumuni, Česi, Nemci, Bielorusi, Izraelci, Litovci a občas aj Slováci. V súbojoch s hráčmi z týchto krajín naše deti obstáli čestne, výkony niektorých pozitívne hodnotili aj tréneri súperov, ktorými boli aj reprezentačné výbery jednotlivých krajín. Neurobili sme síce diery do sveta, ale obstáli sme čestne. Prípravu našich detí spestrili a skvalitnili aj ligoví hráči z Ďurkova, Peter Poľa a Marek Novotný. Každý z nich sa našim hráčom venoval jeden týždeň popoludní bez nároku na finančnú odmenu. Ukázali sa ako veľkí hráči aj ako veľkí ľudia. Klobúk dolu pre takými ľuďmi!

Ladislav Andor

Foto: ???

Muži A: zľava horný rad: Horváth Štefan - člen výboru, Michal Mitro, Štefan Palenčár, Jozef Matis, Marek Palenčár, Roland Timko, Jaro Varga, Michal Tokarčík, Róbert Borták - tréner, Miloš Tkáč a Anton Tkáč - členovia výboru.

Zľava dolný rad: Ladislav Mako - kapitán mužstva, Jozef Malík, Pavol Horváth, Peter Dudáš, Ján Tokarčík, Tomáš Čigáš, Michal Hudák, Stano Suchý - brankár.